

*Василенко Є.В.,
аспірант кафедри теорії та
історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: y.vasylenko@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5969-1473>*

РОЛЬ ЮРИСТА В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ

Корупція є однією з найгостріших глобальних проблем сучасності, від розв'язання якої залежить подальший розвиток світової спільноти загалом. Толерування корупції послаблює демократію та державне управління, що призводить до порушень прав людини, спотворює ринкові механізми, погіршує якість життя людей.

У свою чергу, професія юриста відіграє одну з важливих соціальних ролей в суспільстві. Забезпечення дотримання прав та свобод кожного громадянина, розбудова демократичного правового суспільства, юридичний захист бізнесу залежить саме від людей цієї професії. У сучасному суспільстві існує велика різноманітність юридичних напрямків, кожне з яких так чи інакше хоч раз стикалося з корупційними ризиками. Юристи різних напрямків не лише беруть участь у реалізації права, а і відіграють значну роль в дотриманні і виконанні обов'язків, які встановлені державою.

Законодавство України постійно зазнає змін та трансформації, спрямованої на вдосконалення боротьби з корупційними правопорушеннями.

Так, одним з перших нормативних документів, спрямованих на боротьбу з корупцією, був Закон України «Про боротьбу з корупцією» № 356/95-ВР, прийнятий у 1995 році.

Згодом, у 2009 році з'являється Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» № 1506-VI. Незважаючи на його новизну, у 2010 році вказаний Закон втрачає чинність.

На заміну вищевказаному Закону у 2011 році приймається Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» № 3206-VI. Проте і вказаний Закон проіснував недовго.

Врахувавши всі недоліки та визначивши необхідність змін в чинному на той момент законодавстві, з метою євроінтеграції, у 2014 році приймається Закон України «Про запобігання корупції».

Як вбачається з вищенаведеного, Україна постійно намагається

удосконалити та привести у відповідність своє законодавство до вимог законодавства Європейського Союзу.

Провідні адвокати, юристи, експерти у галузі права розробляли та втілювали в життя свої напрацювання з метою модернізації та оновлення антикорупційного законодавства.

В останні роки в Україні спостерігається вдосконалення законодавчої бази, створення нових органів для боротьби з корупційними проявами.

Саме боротьба з корупцією є однією з ключових передумов для вступу в Європейський Союз.

23 червня 2022 року відбувся історичний для України день. Лідери країн Європейського Союзу на саміті в Брюсселі підтримали надання Україні статусу кандидата в ЄС. Окрім цього статусу Україна отримала дорожню карту, виконання і дотримання якої є запорукою успішного прийняття України в члени Європейського Союзу. Визначені Європою кроки передбачають, окрім іншого, й реформування антикорупційної системи.

Серед головних вимог до України у боротьбі проти корупції були:

- затвердження державної антикорупційної програми та динаміка антикорупційних розслідувань і вироків;
- призначення очільників антикорупційних структур;
- реформування правоохоронного сектору;
- зміна законодавства щодо боротьби з олігархічним впливом;
- боротьба з відмиванням грошей та відновлення декларування для чиновників.

Як бачимо, інтеграція до Європейського Союзу в частині боротьби з корупцією є непростою, проте цілком реальною задачею.

Висока відповідальність та усвідомлення влади забезпечує розробку ефективних національних стандартів протидії корупції. Але, на жаль, цього не достатньо, оскільки така боротьба повинна відбуватися на всіх рівнях у всіх державних та недержавних органах. За таких умов одна з вирішальних ролей припадає на юриста.

Окрім участі в нормотворчій діяльності, роль юриста в боротьбі з корупцією набула також практичного втілення.

Адже антикорупційні заходи не обмежуються лише законодавством у сфері безпосередньої боротьби з корупцією. Виходячи з визначення поняття «корупція», сформульованого Законом України «Про запобігання корупції», під корупцією розуміється використання визначеним законом суб'єктом (зокрема, особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) наданих йому службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди у вигляді грошових коштів, іншого майна тощо. Це означає, що метою корупційних правопорушень є, насамперед, незаконне збагачення. Особи, які здійснюють корупційні порушення з цією метою, накопичують матеріальні активи (в тому

числі, грошові кошти), набуті злочинним корупційним шляхом.

З метою відслідковування грошових актів, накопичених у незаконний спосіб, було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX.

Вказаним законом було запроваджено сувору систему фінансового моніторингу, яка встановлює жорсткі вимоги для підтвердження законності джерел походження коштів. Визначено перелік відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу, на яких покладено аналіз та контроль доходів, одержаних злочинним шляхом (в тому числі й корупційним).

Серед спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу: адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально; суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги. Тож юристи, виступаючи в якості суб'єктів первинного фінансового моніторингу, зобов'язані під час супроводу операцій купівлі-продажу нерухомості або корпоративних прав, відкриття та/або управління банківським рахунком, створення юридичних осіб тощо здійснювати відповідну перевірку своїх клієнтів, виявляти підозрілі фінансові операції та повідомляти про них спеціально уповноважений орган. Як правило, кожен корупційний злочин залишає певний фінансовий слід. Антикорупційне законодавство в поєднанні із законодавством у сфері фінансового моніторингу підвищує ефективність боротьби з корупцією та подальшим використанням коштів, набутих злочинним шляхом. В цій системі боротьби з корупцією юристи стали законодавчо визначеним суб'єктом, від якого також залежить успіх в подоланні корупції та її наслідків на практиці.

Список використаних джерел:

- 1. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 5 жовтня 1995 року N 356/95-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 34, ст. 266.*
- 2. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 11 червня 2009 року N 1506-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, N 45, ст. 691.*
- 3. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 40, ст. 404.*
- 4. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст. 2056.*
- 5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України 6 грудня 2019 року № 361-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 25, ст. 171.*

